

25 korte werkvormen voor de Boekenkring - meertaligheid -

de Bibliotheek op school po

de Bibliotheek
op school

Het doel van deze werkvormen is het bevorderen van de leescultuur in de groep, maar ook begrip creëren voor en aandacht geven aan verschillende thuistalen van leerlingen. Alle werkvormen zijn geschikt voor groep 3-8, waarbij opgemerkt dat de leerkracht of leesconsulent deze naar eigen inzicht kan aanpassen aan de betreffende groep. Er worden zowel introducerende als verdiepende werkvormen beschreven.

1

Boekensushi

Beeld je een lopende band met boeken in die voor de leerlingen langs gaat. De leerlingen zitten in een kringachtige opstelling. Iedere leerling heeft een boek uit de meertalige collectie voor zich liggen. Op het signaal van de leerkracht krijgt iedereen 2 minuten om in het boek te lezen of kijken. Daarna wordt het boek doorgegeven naar de volgende leerling. Iedereen heeft nu weer een nieuw boek en leest daar opnieuw 2 minuten in. Weer doorgeven, weer lezen. Na 6 minuten heeft iedereen kennisgemaakt met 3 boeken. Is er een boek dat je opviel? Wat kun je over de boeken vertellen? Is er een boek dat je helemaal wilt gaan lezen? Wie wil, kan het gekozen boek lenen.

2

Boekendans

De leerlingen lopen met een boek dat ze hebben gekozen door de ruimte, waarin muziek klinkt. Als de leerkracht de muziek uitzet, blijven ze stilstaan en gaan ze in gesprek met de leerling die dichtbij staat. Ieder krijgt 1 minuut om het gekozen boek aan de ander te laten zien. Na 2 minuten gaat de muziek weer aan en gaan de leerlingen weer door elkaar lopen tot de muziek stopt. Zo worden in totaal drie ronden 'gedanst'. Op deze manier maken kinderen kennis met verschillende meertalige boeken.

3

Boekintroduktie door de leerkracht

De leerkracht laat een boek zien uit de meertalige collectie en vertelt er iets over. Indien mogelijk leest de leerkracht een fragment voor of nodigt een leerling uit een fragment voor te lezen in de thuistaal. Welke verschillen en overeenkomsten hoor je in de taal in vergelijking met het Nederlands? Wat vertellen de afbeeldingen van het boek over het verhaal? Wie het boek hierna wil lezen, kan het meteen lenen.

4

Boekgesprek in tweetallen

De leerkracht deelt een aantal meertalige boeken uit in de groep. Ieder tweetal krijgt tenminste 2 boeken. De leerlingen bekijken samen het boek en proberen het te lezen. Gaat het om een taal die de kinderen niet beheersen dan zoeken ze naar verschillen en overeenkomsten met de eigen thuistaal (bijvoorbeeld leesrichting, bekende letters, leestekens enz.). Kunnen de kinderen aan de hand van de tekst en afbeeldingen ontdekken waar het verhaal over gaat? Wie een rol spelen in het boek?

5

Taal in de spotlight

De leerkracht kiest een thuistaal van één of meerdere leerlingen uit de groep om in de spotlight te zetten. Van deze taal zijn verschillende boeken in de klas aanwezig. Leerlingen die de taal beheersen mogen een stuk voorlezen in de eigen thuistaal. Leerlingen die de taal niet beheersen letten op overeenkomsten en verschillen met hun eigen thuistaal. Let hierbij op spreektaal en schrijftaal. Wat valt op? Wat is herkenbaar? Wat is er moeilijk aan deze taal? Door over verschillende talen te praten in de klas ontstaat er meer begrip voor het spreken van meerdere talen.

6

Voorspellen

Een leerling laat een anderstalig boek zien dat diegene gelezen heeft. De andere leerlingen doen een voorspelling over het boek. 'Waar zal het verhaal over gaan? Wat verwacht je? Wie spelen een rol in het boek?' De leerlingen motiveren hun antwoorden. Eerst worden verschillende antwoorden geïnventariseerd, pas daarna vertelt de leerling of de verwachtingen kloppen door kort te vertellen waarover het boek gaat.

7

Welke taal is dit?

De leerkracht maakt op het digibord een dia met titels in verschillende talen. Kunnen de leerlingen raden uit welke taal de titel komt? Zijn er leerlingen die de titels kunnen vertalen naar het Nederlands? Laat nu de titels ook in het Nederlands zien. Kunnen de leerlingen de anderstalige titel aan de juiste Nederlandse titel verbinden? Laat daarna de boekenkaften van de boeken zien met de juiste titels en vertalingen. Zit er een boek bij dat de kinderen willen lezen dan kan het direct geleend/ gereserveerd worden.

8

Leesgewoonten

Praat met de leerlingen over hun leesgewoonten: Wanneer lezen zij? Lezen zij wel eens in meerdere boeken tegelijk? In welke taal lezen ze het liefst? Lezen ze wel eens om in een bepaalde stemming te komen? Of om te ontsnappen in een fantasiewereld? Lukt dat ook altijd? Wat gebeurt er dan precies? Geven zij elkaar wel eens tips? Alternatief: laat leerlingen elkaar interviewen m.b.v. een vragenlijstje.

9

Wat gebeurt hier?

Laat een aantal illustraties zien uit (onbekende) meertalige boeken. Laat de leerlingen raden wat zich afspeelt. Toon dan het boek waaruit de betreffende afbeelding afkomstig is en vertel kort waarover het gaat. Wie wil het boek lenen?

10

'Klinkt als...'

De leerkracht beeldt een bekende boektitel van de meertalige collectie uit met gebaren. Wie raadt als eerste om welke titel het gaat? (Makkelijker maken: een lijstje met titels op het scherm tonen en zeggen dat het een titel is die daartussen staat.) Waar ging het boek ook alweer over? Kunnen de leerlingen ook een titel uitbeelden?

11

Ingepakt boek

De leerkracht pakt een bekend boek uit de meertalige collectie in als cadeau. De leerlingen mogen d.m.v. vragen stellen raden welk boek er ingepakt is. Er mogen alleen vragen gesteld worden waarop het antwoord 'ja' of 'nee' is. De antwoorden worden op een post-it geschreven en op het ingepakte boek geplakt. Wie kan raden welk boek er ingepakt is? Waar gaat het boek over? In welke taal is het boek geschreven? Zou je dit boek willen lezen?

12

'Ik zie, ik zie wat jij niet ziet'

De leerkracht kopieert voor alle leerlingen een bladzijde uit een kijk-/ zoekboek. De kinderen spelen in (meertalige) tweetallen 'ik zie, ik zie wat jij niet ziet'. Als het betreffende woord is gevonden schrijven de leerlingen het woord op in het Nederlands én in de thuistaal. Lijken de woorden op elkaar? Wat zijn de overeenkomsten en verschillen?

13

Geheimtaal

Een andere taal lijkt soms net op geheimtaal. De leerlingen krijgen een titel van een boek in een taal die voor hen onbekend is. Met behulp van een woordenboek in het Nederlands & de andere taal proberen de leerlingen de titel te vertalen. Is de vertaling juist? Dit kan eventueel nagevraagd worden bij een leerling die de andere taal wél spreekt. Hoe spreek je de titel in de andere taal uit? Lijkt dit op je eigen thuistaal?

14

Hoofdpersoon zoekt boek

Maak een set kaartjes met titels en een set kaartjes met bijbehorende hoofdpersonen van boeken uit de meertalige collectie. Geef iedere leerling een kaartje en laat ze hun partner zoeken. Wie vindt zijn partner als eerste? Kloppen alle namen en titels? Vraag 1 of 2 koppels om iets te vertellen over het boek, het personage en de taal waarin het boek geschreven is.

15

Klassiekers

Sommige boeken worden met recht klassiekers genoemd. Deze boeken zijn al talloze keren in herdruk gegaan en in veel verschillende talen uitgegeven. Denk aan de boeken van Roald Dahl, Dick Bruna, Annie MG Schmidt, Eric Carle, JK Rowling enz. Schrijf enkele titels van deze klassiekers op het bord. Kunnen de kinderen uitzoeken in hoeveel talen deze boeken zijn uitgegeven? Is het boek ook gedrukt in de eigen thuistaal?

16

Boekentips in de thuistaal

Laat de leerlingen een poster maken van hun favoriete boek in hun eigen thuistaal. Op de poster staat een afbeelding van de kaft, een korte omschrijving van het boek en een aanbeveling waarom anderen dit boek zouden moeten lezen. Hang de posters op een plek in de klas of verzamel ze in een map en sorteer ze op taal. Andere leerlingen krijgen zo boekentips in hun eigen thuistaal.

17

Meertalig voorleesmoment

Laat een leerling uit de midden-/ bovenbouw, die goed kan voorlezen in de thuistaal, een kort verhaal of prentenboek voorlezen aan jongere leerlingen die dezelfde thuistaal spreken. Eventueel kan hetzelfde boek tegelijkertijd of daarna ook door een andere leerling of door de leerkracht in het Nederlands worden voorgelezen als dit boek beschikbaar is.

18

Voorleesfilmpje

Laat leerlingen een kort verhaal of prentenboek voorlezen in hun eigen thuistaal. Een medeleerling filmt het voorleesmoment. Tevreden met de opname? Dan kan het voorleesfilmpje simpel bewerkt worden met bijvoorbeeld de app I-movie. Dit is meteen een mooie oefening m.b.t. mediawijsheid. Het voorleesfilmpje kan getoond worden op school, maar ook gedeeld worden met ouders van jongere kinderen die dezelfde thuistaal spreken.

19

Interview

Geef iedere leerling een lijst met de vragen van Aidan Chambers (uit zijn boek *Vertel eens...*). Leerlingen interviewen elkaar over een boek dat zij gelezen hebben door elkaar om de beurt een willekeurige vraag van de lijst te stellen. Het gesprek duurt ongeveer 10 minuten. De leerkracht loopt rond en evalueert na 10 minuten de gesprekken met de groep.

20

Speeddate

De helft van de leerlingen zit op hun plaats met een boek dat zij willen aanbevelen. Zij blijven op hun plaats zitten. De andere leerlingen komen twee minuten daten. De leerlingen met een boek vertellen over hun boek en beantwoorden vragen. Na twee minuten geeft de leerkracht een signaal. De leerlingen met een boek blijven zitten. De andere leerlingen schuiven een plaats op naar de volgende date. Doe dit 3 x 2 minuten, d.w.z. 3 dates, 3 boeken. De leerkracht praat plenair na met de groep. Wie heeft er een goede tip gekregen? Wat voor boek is het? Etc.

21

Top 3 (of top 5)

Leerlingen maken voor zichzelf een top 3 (of 5) van de boeken uit de meertalige collectie die zij gelezen hebben. De leerkracht schrijft de titels van de meertalige collectie op het bord. Het geeft niet als niet iedereen alle boeken kent. Daarna zet iedere leerling een kruisje achter de boeken die in zijn/haar top 3 zijn beland. Als iedereen aan de beurt is geweest, wordt duidelijk welk boek het meest is gekozen en ontstaat er een groeps-top-3. Deze kan gedeeld worden met de andere groepen in dezelfde bouw. Worden dezelfde toppers gekozen?

22

Elfje

Leerlingen maken van een boek dat ze hebben gelezen in hun thuistaal een Elfje. Een Elfje is een gedicht met 11 woorden. Eerste regel: 1 woord Tweede regel: 2 woorden Derde regel: 3 woorden Vierde regel: 4 woorden Vijfde regel: 1 woord. Het Elfje mag geschreven worden in de thuistaal of in het Nederlands. In beide talen is ook een mooie toevoeging. Van het Elfje kan een mooie poëzieposter worden gemaakt en deze kan zichtbaar opgehangen worden in het lokaal. Hoeveel verschillende thuistalen worden er zichtbaar in de klas?

23

Vertaalpoëzie

De leerkracht zorgt voor verschillende dichtbundels/gedichten/liedteksten in de klas. Dit mogen teksten zijn in de thuistalen van de leerlingen, maar ook in het Nederlands. Deze opdracht kun je op twee manieren uitvoeren. Als leerlingen een tekst in het Nederlands kiezen, kunnen ze deze proberen te vertalen in hun thuistaal. Als leerlingen een tekst in hun thuistaal kiezen, kunnen ze deze vertalen in het Nederlands. De gedichten kunnen worden voorgedragen in de klas. Wat is er gebeurd met het gedicht? Rijmt het nog? Spreekt het gedicht je in de andere taal nog aan?

24

Mentimeter / Kahoot

Met behulp van programma's als Mentimeter en Kahoot kun je makkelijk peilingen houden, lijstjes samenstellen of quizen maken. Kijk eens rond bij [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com) en [kahoot.com](https://www.kahoot.com). Gebruik ze bijvoorbeeld om een favoriet boek te kiezen uit de meertalige collectie, een open vraag te stellen, een voorspelling te doen of een quiz over een gelezen boek te maken.

25

Padlet

[Padlet](https://padlet.com) is een online prikbord dat vele mogelijkheden biedt. Je kunt er documenten, foto's en links op kwijt. Je kunt het gebruiken om informatie of ideeën te verzamelen. Op een gemaakt prikbord kunnen leerlingen bijvoorbeeld boekentips delen in hun thuistaal, gedichten in de thuistaal verzamelen of links naar voorleesfilmpjes delen.

Wil je graag aan de slag met deze werkvormen, maar is er geen meertalige collectie aanwezig op school? Vraag dan naar de mogelijkheden van het lenen en reserveren van meertalige boeken bij je plaatselijke bibliotheek.

Bron: Bibliotheek Oosterschelde
de Bibliotheek *op school* 2023

